

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 08.09.2017
Vår ref.: 2017/5881
Arkivnr.: 561

Norges vassdrags- og energidirektorat NVE
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Uttale til høring av søknad om tiltak i forbindelse med Hetland kraftverk i Hå og Bjerkreim kommuner, Rogaland

Vi viser til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) sin oversending av søknad fra Lyse Produksjon AS, datert 16.05.17, om endret manøvreringsreglement for Homsevatn og Holmavatn, samt søknad om fortsatt overføring av Hagavatn i et sidevassdrag i Ognavassdraget, alt tilknyttet Hetland kraftverk, Hå og Bjerkreim kommuner.

Bakgrunn

Endring i manøvreringsreglement

Lyse Produksjon AS søker om senking av høyeste regulerte vannstand (HRV) i Homsevatn med 2,11 m (fra kote 135,61 til kote 133,5), og å senke HRV i Holmavatn med 1,6 m (fra kote 63,48 til kote 61,88). Bakgrunnen for ønsket endring av manøvreringsreglement er for å bringe anleggene i samsvar med dagens regelverk for damsikkerhet. Ved å senke vannstanden i de to magasinene vil en redusere omfanget og kostnadene av tiltakene som anses som nødvendige for å oppnå beregningsmessig stabilitet ved dammene. Senking av HRV vil i praksis bety nedbygging av deler av damkronen.

Fortsatt overføring av Hagavatn

Tillatelse til å regulere og overføre Hagavatn ble gitt ved kgl.res. 27.06.1930 og kgl.res. 03.03.1939. Ved kgl.res. av 20.06.1980 ble reguleringen og overføringen av Hagavatn med kraftproduksjon som formål formelt nedlagt, i forbindelse med at Interkommunalt vann-, avløps- og renovasjonsverk (IVAR) tok vannet i bruk til vannforsyning. Det ble likevel videreført en praksis med fortsatt å overføre det vannet som ikke ble brukt til vannforsyning. Denne praksisen ble avvirket i en kort periode på 1990-tallet, noe som førte til problemer med flom i Fuglestadåna, som Hagavatn naturlig drenerer til. Overføringen ble derfor gjenopptatt.

I 1998 informerte NVE om at overføringen krevde ny tillatelse etter vassdragsreguleringsloven dersom den skulle opprettholdes. Olje- og energidepartementet (OED) ga midlertidig tillatelse til overføringen i 1998, under forutsetning om at en ordinær søknad ble utarbeidet.

Lyse Produksjon AS søkte i 2000 om tillatelse til å overføre vann fra Hagavatn i Fuglestadåna til Hetland kraftverk i Ognavassdraget. Der ble gjennomført høring av søknaden, men saken ble ikke ferdigbehandlet.

Fylkesmannens vurdering

Endring av manøvreringsreglement

Senkingen av HRV i Homsevatn og Holmavatn skjer ved at man fysisk nedbygger deler av damkronen. Tiltakene er planlagt utført ved å fjerne steinskift og forsegle toppen av dammene med ny påstøp i betong. Tiltaket i forbindelse med nedbygging av damkronene er ellers ikke beskrevet i detalj.

Beregninger av reduksjon av vanndekt areal som følge av senket HRV viser at redusering av vanndekt areal er svært liten. Da det finnes ørret både i Homsevatn og Holmavatn, ber Fylkesmannen NVE sette vilkår om at nedtappingen i Holmavatn må skje gradvis for å unngå stranding av fisk. Dette vil ikke være relevant i Homsevatn, da vannstanden her har ligget lavere enn omsøkt ny HRV de siste fem-seks årene.

Den viktige og utvalgte naturtypen kystlynghei, Laksesvelafjellet, grenser til tiltaksområdet ved Homsevatn og Holmavatn. Kystlyngheia her er av nasjonal verdi (A-verdi), da kystheia her er uvanlig stor, velutviklet og intakt med lite inngrep. Kystlyngheiområdet skal ifølge søker ikke bli påvirket av tiltaket. Dette må også settes som vilkår for nedbyggingen av damkronene. I nordvest-enden av Holmavatn er naturtypen rik edelløvskog med A-verdi registrert. Dette området er i dag helt uten tekniske inngrep, og må på ingen måte bli berørt av tiltaket.

Den rødlistede hubroen (EN-sterkt truet¹) hekker i området. Fylkesmannen kan ikke se at det står beskrevet i søknad når arbeidet skal starte opp og hvor lang tid det vil ta før utbedringen av damkronene er ferdig. Fylkesmannen ber NVE sette vilkår om at arbeidet ikke skal gjennomføres i hekkeperioden for hubro (februar-juni).

Fortsatt overføring av Hagavatn

Fylkesmannen viser til vår uttale av 04.07.2000, hvor vi påpeker at en overføring av overløpsvann fra Hagavatn til Ognavassdraget er viktig for å unngå flomskader. Både samfunn og natur har gjennom årenes løp tilpasset seg eksisterende vannføring i Fuglestadåna. En økning i vannføringen i Fuglestadvassdraget kan få konsekvenser for Bjårvatnet naturreservat som våtmarksområde, og følgelig ha en påvirkning på verneverdiene i området. Det vernede sanddynelandskapet i utløpet av Fuglestadelven er svært erosjonsutsatt, og en overføring som øker vannmengden i Fuglestadåna kan i så måte få store konsekvenser for verneverdier og friluftsinnteresser.

Fuglestadåna ble i 1973 vernet mot kraftutbygging i *verneplan I*. I midlertidig tillatelse til overføring av vann fra Hagavatn til Ognaelva, datert 06.04.1998, er OEDs vurdering at vernet ikke er «til hinder for å tillate en tappepraksis og regulering som forelår på vernetidspunktet». Elven er lakse- og sjørrettførende, og en tilbakeføring av surt vann fra Hagavatn kan skade elvemiljøet i Fuglestadvassdraget. En overføring av vann til Ognaelva (som i dag) er etter vår vurdering den beste løsningen, da Ognavassdraget har en kalkingsstrategi tilpasset denne overføringen.

¹ Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge

Av hensyn til anadrom fisk i Fuglestadåna er det viktig med en viss minstevannføring i vassdraget. Vi holder derfor ved lag vår uttale av 04.07.2000, og ber om at det settes vilkår for overføringen fra Hagavatn:

- Ved vannføring mindre enn 500 l/s ved Herredsvela bru, må det slippes 100 l/s som tilleggsvann fra Hagavatn.

Kravet må kunne justeres når dette er tilrådelig ut i fra vannkvalitet og vannføringsbehov.

— Med hilsen

Per Kristian Austbø
ass. fylkesmiljøvernssjef

Annette Fosså
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Saksbehandler: Annette Fosså
Saksbehandler telefon: 51 56 89 20
E-post: fmroafo@fylkesmannen.no

Kopi til:
Bjerkreim kommune Postboks 17 4389 Vikeså
Hå kommune Postboks 24 4368 Varhaug